

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Дизайн	Рівень вищої освіти	1-й (освітньо-практичний)
Кафедра	Дизайну	Рік навчання	4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна, з циклу загальної підготовки
Спеціальність	022 Дизайн	Семестри	8

ОСНОВИ ПРОЄКТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Семестр 8 (за графіком.)

Лектор	Владислав КУТАТЕЛАДЗЕ, доцент, кандидат мистецтвознавства (доктор філософії), доцент кафедри дизайну
E-mail	kartveli1@ukr.net
Заняття	за розкладом весняного семестру
Консультації	середа 12.00–13.00 (ауд. 407, 2й корпус)
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8, корпус 2, поверх 4, ауд. 407)
Телефон	057 706-02-15, кафедра дизайну

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Основи проектних досліджень» (ОПД) є певний обсяг знань з методики (теорії) дизайну та архітектури, проектування, історії дизайну, основи наукових досліджень, тощо. Обов'язковим є достатній рівень знань та компетенцій з основ композиції і формотворення, а також наявність практичних навичок у галузі реального дизайн-проекування виробів (об'єктів) різної складності.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Базою навчального тезаурусу дисципліни ОПД є складений за авторською методикою практичний курс (укладач доцент Владислав КУТАТЕЛАДЗЕ), який охоплює матеріал з місця досліджень в дизайн-процесі, його функції, напрями та процедуру а також розкриває сутність процесів, що відбуваються в просторі сучасного процесу дизайнового проектування. Матеріал курсу ілюструється відповідними зразками на екрані у цифровому форматі. Характер і склад дисципліни не передбачає необхідності методичних рекомендацій традиційного типу, замість яких студентам надається перелік рекомендованої для опрацювання основної та додаткової літератури (монографії, книги, наочно-навчальні посібники, періодичні видання, тощо) і джерел Інтернету (див. Список рекомендованої літератури). Дисципліна викладається українською мовою із застосування інших мов (німецької, картвельської) передбачено задля більш природнього тлумачення певних дефініцій, спеціальних термінів та першоджерел.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові навчально-інформаційні матеріали, у тому числі актуальні проектно-теоретичні розробки з дизайну, архітектури та матеріальної культури, дані про авторів, дизайнерські школи, дослідницькі центри, творчі групи і т.ін. можна переглянути у мережі Інтернет. Відповідні посилання на потрібний сайт надаються лектором (викладачем) під час занять, або за проханням студента після закінчення аудиторного заняття, а також в процесі електронного листування.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Обов'язковою умовою для студента є підготовка проектно-теоретичного матеріалу (у вигляді текстової частини до кваліфікаційної роботи на здобуття ступеню вищої освіти бакалавра). В окремих випадках (у першу чергу це стосується іноземних громадян, які недостатньо володіють державною мовою) допускається використання необхідних для паралельного перекладу гаджетів (смартфону, планшету, ноутбуку) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Головною програмою, необхідною для опанування матеріалу з курсу та виконання завдань є Microsoft Word.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою дисципліни ОПД є поглиблення науково-професійних компетенцій студентів шляхом надання їм певного обсягу знань щодо органічних процедур дизайнерської діяльності – власне проектуванням та критикою. На практичних та деяких лекційних аудиторних заняттях студенти набувають навички теоретичного аналізу та виявлення проблем в сфері дизайнерської діяльності з можливістю подальшого втілення результатів роботи у власний дослідницький простір. Опанування цих знань посилює професійні компетенції здобувачів першого ступеня вищої освіти і збагачує їх проектно-теоретичний тезаурус новітніми матеріалами, які необхідні для підготовки кваліфікаційної роботи (проєкту) зі спеціальності 022 – «Дизайн», освітньо-професійної програми «Промисловий дизайн».

Компетентності бакалавра, що забезпечує дисципліна:

Загальні компетентності (ЗК)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. 3. Здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК) (вибіркові)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність застосовувати методологію проектних досліджень на теоретичному і практичному рівнях.

Задачами дисципліни є наступні:

- формування цілісних уявлень щодо синтезу наукових основ, проектного процесу, теорії та історії дизайну в мистецтвознавстві;
- показ ролі і значення досліджень у розвитку дизайну, у тому числі сучасних;
- розкриття механізмів взаємодії мистецтвознавства і науково-проектних складових процесу дизайн-проекування;
- пізнання об'єкту в його історичному становленні і змін його форми;
- вираження пізнавального відношення до об'єкту проектування;
- опанування понятійно-термінологічного апарату дизайнознавства (науки про дизайн) та вміння його професійного використання в своїй майбутній професійній діяльності;
- знайомство із процесами впровадження новітніх дослідницьких напрямів в проектний процес дизайнера.

У результаті опанування матеріалів навчальної дисципліни аспірант повинен **знати**:

- дослідницьке моделювання об'єкта з метою виявлення природних зв'язків його з соціально культурним середовищем та людиною.
- зовнішні та внутрішні закони функціонування проектуемого об'єкту, його взаємозв'язок з середовищем, людиною, та його морфологічні та технологічні якості;
- базові складові методів та форми пізнання (моделювання, в тому числі сценарне, художнє ескізування, макетування або в сучасні 2D та 3D моделювання та ергономічні моделі), які використовуються в дизайнерському процесі;
- зміст і напрямки проектних досліджень, як форми пізнавального моделювання об'єкта;
- процедури проектно-дослідницького моделювання (ретроспективне, конструктивне та перспективне моделювання).

вміти:

- аналізувати і надавати науково обґрунтовану оцінку стану та процесам розвитку матеріально-художньої і проектної культури;
- реконструювати різні сторони, фактори, зв'язки, відносини вихідної ситуації для встановлення змін, які планується провести по відношенню до об'єкта;
- проводити історичні реконструкції, які пов'язані з повнотою переосмислення стану, що склався відповідно об'єкту;
- проводити ретроспективне моделювання,
- проводити аналіз аналогів та прототипів на підставі проектної задачі;
- володіти конструктивним моделюванням, сутність якого полягає в вираженні відношення до об'єкту «яким він повинен бути»;
- отримувати нові знання та втілювати проектний задум за допомогою перспективного моделювання;
- формулювати зміст та визначати головні складові основних тенденцій (трендів) в дизайн-проекуванні;
- проводити моніторинг соціально-культурної ситуації та екстраполювати закономірності існуючих тенденцій в площину дизайн-прогнозування;
- свободо володіти понятійно-термінологічним апаратом сучасного дизайну і новітнім інструментарієм пошуку та систематизації інформації.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна вивчається протягом 8 семестру 4-го курсу (6 кредитів ECTS, 180 навчальних годин, з них: аудиторні практичні (75 годин), самостійна робота (105 години). Структура дисципліни складається з 2-х модулів: 1-й та 2-й в у весняному семестрі (розділи 1-2). Програмна задача кожного модулю полягає у наданні викладачем та опануванні студентами практично-теоретичних знань щодо актуальних напрямів і тенденцій відповідно дизайн-проектування, включаючи аналіз прототипів, аналогів, стилів та трендів, проектних концепцій, принципів, методів, засобів, професійних прийомів тощо. Рубіжна перевірка рівня і якості отриманих знань здійснюється у процесі практичних занять та виконання проектно-теоретичного дослідження, підсумкова – під час заліку. Дисципліна структурується з 2-х розділів (всі в 8-му семестрі), які містять 6 тематичних практичних занять.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми і зміст матеріалу розкриваються у процесі проведення практичних занять. Практичні заняття здійснюються у вигляді письмових частин майбутнього дослідження (у форматі 2 години на роботу зі студентом). Самостійна робота студентів спрямована на підготовку дослідження після проведених консультацій відповідно розділам та підготовку до завершення проектного дослідження. Зміст самостійної роботи включає пошук і аналіз додаткової інформації, підготовку текстової частини дослідження під час рубіжного контролю і заліків, а також (за бажанням) написання статей, тез доповідей в контексті власного проектного дослідження. Додаткових завдань для самостійної роботи не передбачено.

РОЗПОДІЛ ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ

№ п/п	Назва розділів, тем лекцій, практичних	Кількість годин	Анонс лекційного матеріалу
Розділ 1. Місце досліджень в дизайн-процесі			
	Тема 1: «Дослідження в дизайні: дизайнознавство».		Розглядаються різнобічні аспекти об'єкта проектування, а саме історичні, теоретичні та практичні та їх поєднання з проектними підходами. Пояснюється коли дослідження є проектним, а проектування є дослідницьким. Розкривається механізми проектного дослідження за для впорядкування пізнавальної діяльності дизайнера та направити його у ручище реалізації проектного задуму. Розкривається критико-оціночна діяльність в проектуванні.
	Тема 2: «Проектні дослідження, специфіка та основні функції».		Окреслюються задачі курсу, структура і форма викладення матеріалу дисципліни. Розкриваються особливості проектного дослідження, позиція дизайнера-дослідника, мета проектного дослідження та його функція, методи, процедура та його форми, тощо
	Тема 3:		

	«Процедури проєктно-дослідницького моделювання».	Розглядаються основні процедури проєктно-дослідницького моделювання (ретроспективне, конструктивне, перспективне), дається їх характеристика, особні напрямки, методи, принципи, прийоми
Розділ 2. Дослідницька уява про об'єкт в процесі проєктування		
	<p>Тема 4: «Ретроспективне моделювання».</p> <p>Тема 5: «Конструктивне моделювання»</p> <p>Тема 6: «Перспективне моделювання»</p>	<p>На прикладі об'єкта розробки створюється чітке, повне уявлення про сам об'єкт. Реконструюються різні сторони та фактори, зв'язки, відношення передпроектної ситуації. Визначаються необхідності щодо змін, безпосереднє в процесі проєктування. Проводиться процедура сучасного розуміння про об'єкт проєктування через його історію. Дається розуміння про історичну реконструкцію, через глибинне переосмислення ситуації, що склалася з об'єктом. Надаються особливості методу ретроспективного моделювання такі, як аналіз прототипів та аналогів на основі проєктної задачі зі всіма особливостями які виникають при роботі з аналогами та прототипами.</p> <p>Дається розуміння про дану процедуру, як про вираження про об'єкт, який повинний бути а не яким він був. Найпростіша конструктивна модель (технічне завдання, класифікації, контрольні питання, тощо). Розуміння трьох типів конструктивних моделей (проєктивний, перехідний, корективний). Дається їх характеристика. Планується розробка системи вимог до об'єкту, що проєктується. Дається розуміння про те, що дизайнер повинен відчувати ситуацію у сфері попиту.</p> <p>Надається матеріал про засіб отримання нових знань і вираження проєктного задуму. Розуміння про проєктне прогнозування. Розглядаються закономірні умови (культурні, ментальні, економічні, виробничі) в яких буде функціонувати виріб, що розробляється. Виявлення ідеалу (ідеальне уявлення про об'єкт, матеріальну річ) і визначення основних напрямків шляхів до нього.</p>

** Матеріали практичних занять, підлягають перманентному оновлюванню і доповненню з відповідним корегуванням до об'єкту розробки (кваліфікаційної роботи, проєкту на здобуття рівня вищої освіти бакалавра)*

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Рубіжний контроль знань здійснюється шляхом проведення част самого проєктно-теоретичного дослідження. Вітається написання студентом проєктної концепції за власноруч обраним об'єктом розробки, яка відповідає змісту дисципліни і може бути

корисною для проекту. Підсумковою формою контролю опанування і закріплення знань з дисципліни ОПД є заліки, що проводяться по закінченню семестра. Загальна оцінка виставляється за результатами заліку, а також з урахуванням рівня участі студента в проектних семінарах, оцінки дослідження та регулярності відвідування занять. На оцінку може позитивно вплинути написання статті або тезисів, в яких віддзеркалюється науковий підхід проектанта до аналізу і трактування певних положень, що витікають з матеріалів даної навчальної дисципліни. Підготовка статті чи тезисів оцінюється додатковими балами (в межах 1-5).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	А	A++ 98 – 100	задовільно	64 – 74	D
			A+ 95 – 97		60 – 63	E
			A 90 – 94	незадовільно	35 – 59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0 – 34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ЛЕКТОРА (ВИКЛАДАЧА)

На проведення занять з дисципліни ОПД розповсюджуються загальноприйняті норми і правила поведінки в вишах. Під час занять не допускаються дії, які порушують порядок і заважають освітньо-науковому процесу, будь то занадто гучне спілкування, вільне пересування аудиторією чи користування мобільним телефоном. З боку лектора-викладача вітається активна участь аспіранта і його власна думка в обговоренні актуальних питань, наукових версій і проектно-творчих концепцій, дизайнерських трендів тощо. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини, лектор-викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з кафедрою та деканатом та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять лектор-викладач інформує завідувача кафедри самостійно.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Пропуски занять студентами без поважних причин, рівно як і запізнення не вітаються. Після початку викладання практичного матеріалу вхід в аудиторію припиняється. Причини пропуску занять мають бути підтверджені деканатом факультету. У разі пропуску студентом занять, він має самостійно опрацювати матеріали тем за для відповіді на ключові запитання з боку лектора-викладача. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими студентами не передбачені.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання здобувачі ступеню бакалавра зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Це стосується усіх форм проектно-творчої діяльності та

звітності: публікацій, доповідей на конференціях і проєктних семінарах, при складанні проєктно-теоретичної частини, проведенні заліків, тощо. Кожен випадок порушення академічної доброчесності розглядається як подія, що негативно впливає на реноме студента і оцінку його роботи. Засвідчений факт компіляції (у тому числі шляхом отримання інформації з мобільних пристроїв) під час виконання проєктного дослідження надає лектору-викладачу право вилучити студента з аудиторії і назначити йому повторний етап контролю із пониженням оцінки на 10 балів. У разі прояву плагіату – тобто суттєвого запозичення або копіювання в проєктно-теоретичному дослідженні чужих матеріалів без посилання на справжнього автора чи оригінал виробу (твору), студент не тільки не отримує додаткових балів, але й стає суб'єктом обговорення та покарання на підставі порушення принципів академічної доброчесності. **Корисні посилання:**

<https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗПОДІЛ БАЛІВ у 7-му семестрі

Розділи, теми	Форма звітності	Бали
Розділ 1, теми 1-3	Поточний контроль	0–20
Розділ 2, теми 4-6	Поточний контроль	0–30
	Залік	0-50
	Всього балів	100

РОЗПОДІЛ БАЛІВ у 8-му семестрі

Розділи, теми	Форма звітності	Бали
Розділ 1, теми 1-3	Поточний контроль	0–20
Розділ 2, теми 4-6	Поточний контроль	0–30
	Залік	0-50
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали			Критерії оцінювання
	0-20	0-30	0–50	
A++ 98-100	20	29-30	49-50	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, опрацював додаткові матеріали, що знайшло відображення в якісному проєктно-теоретичному дослідженні, підготовці статті, тез доповіді для наукової конференції. Науково аргументовано формулює власну думку і можливі шляхи вирішення проєктних проблем. Не мав жодних пропусків занять без поважних причин.

A+ 95-97	18-19	28-29	49	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, опрацював додаткові матеріали, підготував тези статті за темою дисципліни або реферат. Показав відмінні результати під час поточного контролю знань і проведення заліків. Аргументовано відповідав на питання тем дисципліни. Не мав пропусків занять без поважних причин.
A 90-94	17-18	27-28	46-48	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, продемонстрував якісний рівень знань під час виконання проектно-теоретичного дослідження і заліків, обговорень актуальних питань проектної культури на проектних семінарах. Продемонстрував вміння ефективно опрацьовувати надану і додаткову інформацію, дисциплінованість.
B 82-89	14-16	24-27	44-46	Студент в достатньому обсязі опанував головні матеріали теми, продемонстрував хороший обсяг знань і вміння правильно формулювати відповіді на питання під час проведення проектно-теоретичного дослідження та заліків. Не мав дисциплінарних зауважень.
C 75-81	13-14	22-24	40-43	Студент не в повному обсязі опанував матеріали дисципліни, про що свідчить середня якість дослідження, наявність деяких помилок при написанні проектно-теоретичного дослідження і під час проведення заліків.
D 64-74	10-12	18-22	36-40	Студент не в повному обсязі опанував матеріали дисципліни, про що свідчить неякісний рівень ведення дослідження, помилки при написанні проектно-теоретичного дослідження, невпевнені відповіді під час проведення заліків. Мали місце пропуски занять.
E 60-63	9	16-18	35-36	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал дисципліни, проявив неповажне відношення до занять зі значною кількістю пропусків, що негативно сказалося на загальному результаті.
FX 35-59	5-10	10-18	20-31	Студент не опанував значну кількість тем і матеріалів дисципліни, не проявляв належного відношення до занять, про що свідчить низка пропусків і погані результати поточного і підсумкового контролю знань. Лише окремі поверхові відповіді на запитання дають підставу для отримання цієї низької оцінки.
F 0-34	0-7	0-12	0-15	Дана оцінка є слідством вкрай поганого відношення студентом до занять і майже повної відсутності знань з даної дисципліни.
	0	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента під час проектних семінарів при обговоренні проблемних питань сучасної проектної культури (1-3), виступу на конференції або за публікацію статті, тезисів за темою дослідження, виконані в межах дисципліни (5–7). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література.

1. Аронов В. Теоретические концепции зарубежного дизайна. М.: ВНИИТЭ, 1992.
2. Ашеров Т., Бойчук О., Голобородько В., Свірко В. Дизайн і ергономіка. Термінологічний словник. - Харків, УПА, УІНДДЕ, ХДАДМ, 2009.
3. Бойчук А. Пространство дизайна. – Харков: Нове слово, 2013.
4. Бойчук А., Даниленко В., Устинов А. Харьковская школа дизайна. - М., ВНИИТЭ, 1991.
5. Даниленко В. Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури: Монографія. Харків : ХДАДМ; Колорит, 2005. 244 с.; іл.
6. Даниленко В. Дизайн центрально-східної Європи. – Харків: ХДАДМ, 2009.
7. Даниленко В. Майбутнє європейського дизайну. Харків: Колорит, 2007. 197 с.
8. Лаврентьев А. Эксперимент в дизайне. – М.: Университетская книга, 2010.
9. Свірко В., Бойчук О., Голобородько, Рубцов Л. Основи ергодизайну. – Київ, УкрНДІДЕ, ХДАДМ, 2011.
10. Свірко В., Бойчук О., Голобородько, Рубцов Л. Дизайнерська діяльність: стан і перспективи. – Київ, УкрНДІДЕ, ХДАДМ, 2014.
11. Свірко В., Бойчук О., Голобородько, Рубцов Л. Дизайнерська діяльність: екологічне проектування. – Київ, УкрНДІДЕ, ХДАДМ, 2016.
12. Шарлота и Питер Фиелл. Энциклопедия дизайна. /пер. с англ./, - М.: АСТ: Астрель, 2008.

Додаткова література.

1. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства //Сучасна зарубіжна соціальна філософія: навч. посібник/ Упоряд. Віталій Лех. – Київ.: Либідь, 1996, с. 194-251.
2. Бойчук О. Чинник системності в інноваційному дизайні. //Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. – 2019, №5, с. 5-11.
3. Бойчук О. Екологічний дизайн: пріоритети, думки, особистості. В збірнику «Особистість митця в культурі» //Матеріали 2-ї Міжнародної науково-практичної конференції, ХНТУ. – Херсон, 2016. с.14-19.
4. Бойчук О. Дизайн постіндустріальної епохи: нові виміри, нові вимоги. // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. – 2017, №5, с. 66-72.
5. Колейчук В., Лаврентьев А. и др. Визуальная культура и мышление в дизайне. - М.: ВНИИТЭ, 1990.
6. Курьерова Г. Итальянская модель дизайна. - М.: ВНИИТЭ, 1993.
7. D. Albrecht, E.Lupton, S. Skov Holt. Design culture now. – New York, Princeton Architectural Press, 2000.
8. T. Conran, M.Fraser. Designers on design. – London.: Conran Octopus, 2004.

9. D. Reis, Ed. J.Wiedemann. Product Design in the sustainable era. – Köln.: TACHEN GmbH, 2010.
10. Cross, N. (ed.) (1984). *Developments in Design Methodology*. Chichester, UK: John Wiley & Sons.
11. Curedale, R. (2013). *Design Research Methods: 150 Ways to Inform Design*. Topanga, CA: Design Community College Inc.
12. Höger, H. (ed.) (2008). *Design Research: Strategy Setting to Face the Future*. Milan: Abitare Segesta.
13. Koskinen, I., Zimmerman, J., Binder, T., Redstrom, J., & Wensveen, S. (2011). *Design Research Through Practice: From the Lab, Field, and Showroom*. Waltham, MA: Morgan Kaufmann.